

1. Inleiding

Dit is het pedagogisch profiel van Natuur BSO de Kameleon. Wij zijn een natuur bso voor kinderen van 7 t/m 10 jaar, centraal gelegen tussen de wijken Tarthorst en Roghorst in Wageningen. We bieden professionele kinderopvang aan maximaal 30 kinderen per dag met 3 leid(st)ers . Ons sociale, creatieve en psychologisch geïnteresseerde team is 6 man/vrouw groot.

In het algemeen pedagogisch beleid is in de vorm van de pedagogische basisregels voor de hele organisatie vastgelegd wat we doen. In ons pedagogisch profiel staat per basisregel beschreven hoe we dit doen op BSO De Kameleon. De basisregels zijn onderverdeeld naar de vier opvoedingsdoelen van de Wet Kinderopvang: emotionele veiligheid, persoonlijke competenties, sociale competenties en socialisatie/cultuuroverdracht/normen/waarden.

Kenmerkend voor de pedagogische werkwijze van BSO de Kameleon is dat gedrag niet afgekeurd wordt, maar gezien wordt in het kader van de achterliggende emotie/behoefte. De kinderen leren contact te maken met hun eigen gevoel/emotie, zodat ze hun gedrag (en andersmans gedrag) beter begrijpen. Zo ontstaat er een passende uiting/reactie waarbij de emotie werkelijk gelucht wordt en de behoefte verwoord kan worden. Kinderen komen weer bij zichzelf terecht, leren elkaar beter kennen en kunnen opgelucht verder (samen)spelen.

2. Indeling in stamgroepen, leidster-kind ratio en het gebruik van de ruimte op De Kameleon

2.1. Stamgroepen

De Kameleon bestaat uit 2 stamgroepen. Een stamgroep van max.20 kinderen met twee groepsleidingen een groep van max. 10 kinderen met een groepsleiding. Bij binnenkomst gaan de kinderen naar hun eigen stamgroep om wat te drinken, te eten en te praten. Als allebei de groepen klaar zijn gaan de deuren open en mogen de kinderen zelf kiezen waar ze gaan spelen. De ruimten zijn zo ingericht dat er verschillende activiteiten mogelijk zijn in de verschillende ruimten.

De kinderen zijn toebedeeld aan de vaste groepsleiding, die de kennismaking regelt met ouders en kind. Verder begeleidt zij het kind tijdens het wennen en doet de jaarlijkse observatie en oudergesprekken. Op de hal hangt een bord waarop de ouders ook nog kunnen zien bij wie van de groepsleiding ze moeten zijn voor specifieke vragen/wensen over/voor hun kind.

In vakanties groepen samengevoegd met van iedere groep een groepsleiding

2.2. Speelhal

(nog in discussie)

2.3. Gebruik van ruimtes

(nog in discussie)

3. De visie van De Kameleon op kinderen, opvoeden en de rol van de kinderopvang

Ieder kind is uniek. Karakter en persoonlijkheid zijn mede bepalend voor de wijze waarop en het tempo waarin ieder kind zich ontwikkelt.

Wij vinden het belangrijk dat ieder kind zich vertrouwd voelt op de BSO, dat het zichzelf kan zijn. Wij vinden het ook belangrijk dat ze de gelegenheid krijgen hun eigen probleempjes op te lossen. ***In de begeleidende rol stellen we vragen en praten met de kinderen over hun achterliggende behoefte/emotie.***

Op de Kameleon proberen wij de kinderen dichter bij de natuur te brengen. ***Samen verzorgen we de dieren, planten we bloembollen en oogsten we groenten en kruiden uit de moestuin. De kinderen spelen binnen en buiten zoveel mogelijk met*** natuurlijke materialen als zand, water, modder, stenen en takken van bomen.

Rustplekken creëren we volop, waarbij kinderen lekker op de bank hangen of in de hangmat tussen de bomen ***schommelen***. Het is voor hun ook vrije tijd.

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

Deelname aan activiteiten is vrijwillig, maar stellen we voor naar de Blauwe Bergen (park in de buurt van de Kameleon) te gaan, dan laat ieder kind alles vallen. **Met schepnet of voetbal staan ze snel** bij de deur of het hek om te mee te gaan.

De balans tussen aandacht voor het individu en de groep **ontstaat** als het ware vanzelf door de kinderen zelf mee te laten denken over activiteiten die er die dag gedaan kunnen worden.

Wij werken met liefde voor ieder kind en vinden dat opvoeden voor een belangrijk deel het leven voorleven is. Woorden vallen in het niet als je zelf niet doet wat je zegt. Daarom zijn we ons zeer bewust van de normen en waarden die we zelf hanteren.

Wij zien de ouders als de belangrijkste opvoeders en de BSO (en school) als een aanvulling daarop. Het contact met de ouders zien we als zeer waardevol. Als groepsleiding kunnen we een opvoedingsondersteunende rol vervullen naar ouders en als ouders ons vertellen wat er in de thuissituatie speelt, wij de kinderen beter kunnen opvangen en begeleiden.

4. De pedagogische doelstelling van De Kameleon

Onze doelstelling is kinderen een plek te bieden waar ze zich optimaal kunnen ontwikkelen en op die manier een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van talenten en interesse van kinderen. We schakelen andere kinderen in bij hulpvragen van kinderen. Daarvoor is het wel nodig dat kinderen zich prettig en veilig voelen op de BSO, want dan kunnen ze open staan voor de mogelijkheden die er zijn. We vinden het belangrijk dat ze opgroeien tot zelfstandige, weerbare mensen die respect hebben voor anderen en zichzelf, maar ook voor hun omgeving. We vinden het belangrijk dat ze eigen keuzes kunnen maken en leren samenwerken met de mensen om hen heen. De natuur speelt op alle terreinen een speciale rol. **On**gemerkt en spelenderwijs vertellen we kinderen heel veel van wat er zich in de natuur afspeelt. De kameleon die groeit en weer vervelt, de axelotl die eitjes heeft gelegd, de kippen die een ei hebben gelegd enz.

5. De pedagogische praktijk rondom de basisregels op BSO De Kameleon

In het algemeen pedagogisch beleid is in de vorm van pedagogisch basisregels voor de hele organisatie vastgelegd wat we doen. In ons pedagogisch profiel staat per basisregel beschreven hoe wij dit doen op De Kameleon. De basisregels zijn onderverdeeld naar de vier opvoedingsdoelen van de Wet Kinderopvang:

- emotionele veiligheid;
- persoonlijke competenties;
- sociale competenties;
- socialisatie, cultuuroverdracht en overdragen van normen en waarden.

5.1. Emotionele veiligheid op De Kameleon

Ieder kind wordt tijdens zijn opvang op de BSO gekoppeld aan een van de pedagogisch medewerk(st)ers. Deze leidster houdt het kind in grote lijnen in de gaten, bekijkt het welbevinden van het kind op de groep en signaleert 'problemen'. Tevens is zij het aanspreekpunt van de ouders en voert de ouder-kind gesprekken. Door deze koppeling kunnen we als leiding ingaan op wat kinderen werkelijk beweegt en wat de oorzaak van hun gedrag is.

Belangrijkste punten voor BSO De Kameleon:

- ieder kind is 'eigen' en wordt door ons zo gezien. We zijn een psychologisch geïnteresseerd en onderlegd team.
- het kind kiest altijd het beste gedrag in de situatie. Gedrag is een 'pointer' naar wat het kind werkelijk wil zeggen.

Emotionele veiligheid houdt in dat gedrag in principe niet gestraft wordt, maar bespreekbaar wordt gemaakt

5.1.1. We besteden aandacht aan het wennen op een (nieuwe) groep

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

Een kind heeft zijn plek in de groep gevonden als het blij binnenkomt en zijn weg weet naar eigen spel/speelgoed en vriendjes heeft.

Tot die tijd begeleidt de leiding het nieuwe kind op verschillende manieren.

- Binnenkomst wordt opgevangen en het kind wordt geholpen zijn/haar stappen in de groep te zetten naar een bezigheid.
- Tijdens eten en drinken zit het kind, indien gewenst, dicht bij de leiding en de leiding introduceert het kind zodat de groep zich van het nieuwe kind bewust is.
- Het nieuwe kind wordt een specifiek speelmoment aangeboden of loopt met de leiding mee bij de gebruikelijke werkzaamheden als kippen voeren, tuin verzorgen etc.
- Het nieuwe kind wordt door een bso kind opgevangen en leidt het kind rond op de BSO langs de verschillende speelhoeken.

5.1.2. Bij plaatsing van kinderen rekening houden met specifieke omstandigheden, zoals samenstelling van de groep op dat moment

Ouders maken vooraf bewust een keuze voor onze natuur-bso. Hoofdkantoor bekijkt of het kind qua leeftijd en opvangdagen bij ons te plaatsen is. Wij houden met de ouders/kinderen een kennismakingsgesprek waarbij we onze werkwijze en regels uitleggen. Bij een handicap of (ernstige) gedragsstoornis wordt bekeken of we het kind de aandacht kunnen geven die het nodig heeft. Hiervoor wordt in samenspraak met de ouders een plan van aanpak opgesteld waarbij ook evaluatiemomenten worden afgesproken.

5.1.3. We houden rekening met specifieke behoeften van kinderen en respecteren de eigenheid van elk kind

We helpen het kind behoeftes te uiten. Als het kind verdrietig/boos etc is maken we ruimte voor een gesprek met de betrokken kinderen en proberen de werkelijke oorzaak te achterhalen. We straffen niet maar respecteren.

5.1.4. We nemen gevoelens (b.v. blijdschap, verdriet) serieus

We nemen de kinderen net zo serieus als onszelf. Het kind is een spiegel van onszelf.

Als ze druk zijn gaan we soms even met hun mee en creëren, (bijv tijdens het fruit eten) ruimte om te gillen zodat alles weer oplucht. Drukke kinderen laten we buiten spelen, voetballen of in de zandbak spelen of hutten bouwen.

5.1.5. Zorgen voor veilige hechting, voor geborgenheid, zorgen dat kinderen zich veilig voelen, zorgen voor voorspelbaarheid, structuur in de dag, vaste en sensitieve groepsleiding, rituelen en vieringen

Ieder kind is gekoppeld aan een van de vaste medewerkers. Deze medewerker houdt het kind in de gaten. Hoe het zich voelt en beweegt in de groep. Signaleert problemen en praat met de ouders hierover. Ons kenmerk is dat we zeer begaan zijn bij onze kinderen en veel ruimte nemen om te observeren. We praten met de kinderen in een afgezonderde veilige ruimte over wat hun beweegt zich zo te gedragen als ze doen. Om hun beter te begrijpen en hun de groepsprocessen in kindergroepen beter te laten inzien. We hebben over de week vijf vaste groepsleiding en een vaste structuur in de middag. We letten erop dat wij als leiding het ook fijn en veilig op de groep hebben en praten onze meningsverschillen met aandacht uit.

5.1.6. Aandacht voor lichaamstaal, 'lezen' (inleven, invoelen, begrijpen) van kinderen maar niet te snel invullen

We menen onze kinderen redelijk te kennen en zien aan hun eerste gedrag hoe het globaal met ze gaat. Als ze hun weg niet lijken te vinden op de BSO geven we ze persoonlijke aandacht, omdat we merken dat achter elk gedrag een verhaal zit. We leven ons via rollenspelen, als team, ook in kinderen met 'probleem' gedrag in, zodat we beter kunnen reageren op kritieke momenten.

5.1.7. Aandacht voor ingrijpende gebeurtenissen in het leven van een kind

Regelmatig maken we ingrijpende gebeurtenissen mee in het leven van de kinderen, scheiding, (ernstige) ziekte van een ouder, maar ook afzwemmen of doorgroeien naar een volgende klas. Het fijne van werken met de kinderen is dat je een stuk met ze op weg gaat en deel wordt van hun leven. Dat vinden we allemaal een van de meest hartverwarmende dingen van ons werk, al dan niet met extreem gedrag. We proberen erachter te kijken.

5.1.8. Aandacht voor lichamelijke veranderingen bij een kind

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

Bij lichamelijke veranderingen, die voor een kind een mijlpaal zijn, zoals eerste tand eruit, vieren we een feestje. Dat onze kinderen ouder worden, zie je ook in gedrag tussen meisjes en jongens. Dit te zien en 'veilig en respectvol' te laten verlopen, daar gaan we voor.

5.1.9. Accepteren van elk kind zoals het is, elk kind zijn eigen ontwikkeling in zijn eigen tempo gunnen, stimuleren als dat nodig is

Ieder kind is eigen en heeft zijn kwaliteiten en leerpunten. Voor ons is dit normaal en ook mogelijk op een BSO, omdat er geen dingen 'moeten'. Een kind kan zijn eigen ontwikkeling volgen in de natuur. Naar aanleiding van de kwaliteiten van een kind kan hij/zij zich steeds verder ontwikkelen in bijvoorbeeld klimmen, hameren, figuurzagen, planten in de moestuin etc.

5.1.10. Iedereen is 'anders' en ieder kind mag er zijn

Ieder kind is uniek, ieder kind is eigen en welkom. Wij, als team, zijn ook divers en respecteren elkaars inbreng. Dit proberen we de kinderen te laten zien, door werkelijk in hun diepere bedoelingen, alsook in ons en elkaars mens geïnteresseerd te zijn

5.1.11. Bij overtreden van regels nooit het kind afkeuren, alleen het gedrag

We leggen het uit aan de kinderen als ze grenzen overschrijden. We laten ze eerst afkoelen en proberen dan de onderliggende emotie onder woede te pakken te krijgen. Als er meer kinderen bij betrokken zijn, maken we er een groepsproces van.

5.1.12. Een sfeer scheppen waarin kinderen zich welkom voelen

We houden zelf van gezelligheid en brengen dat over op de kinderen.

5.1.13. Praten met kinderen en uitleg geven als ze grenzen overschrijden

We proberen kinderen te wijzen op hun mogelijkheden, niet op de grenzen. Want de mogelijkheden zijn eindeloos (binnen een kader, die je dan niet meer door hebt).

5.1.14. Bij flexibele opvang extra aandacht voor rust op de groep, waarborgen van continuïteit voor kind en de groep

De flex-kinderen die we hebben zijn meestal vast op een dag. Tevens zien ze meestal vertrouwde gezichten bij de leiding en vinden ze hun plek.

5.2. Persoonlijke competenties op De Kameleon

Vanuit onze natuurvisie zien we dat de natuur een stimulerende speelomgeving is om persoonlijke competenties te ontdekken en ontwikkelen. Het stimuleert de creativiteit en inventiviteit en geeft direct feedback. De natuur geeft steeds wisselende indrukken, die de kinderen aan den lijve kunnen ondervinden.

De belangrijkste punten voor BSO De Kameleon:

- ❖ Ieder kind is uniek en wordt gezien in zijn kwaliteiten.
- ❖ De aangeboden activiteiten/speelmateriaal is veelzijdig wisselend en uitdagend, gelinkt aan het jaarritme
- ❖ Plezier in het contact met ieder kind afzonderlijk

5.2.1. Zorgen voor uitdagende omgeving die tegemoet komt aan het verlangen van kinderen om op verkenning te gaan, nieuwe dingen te ontdekken en zich de wereld eigen te maken

Onze natuurtuin biedt altijd wisselende uitdagende omgevingen, waarbij de kinderen zelf tot spelen komen. Ook in thema's in de vakantie wordt vaak een nieuwe wereld voor ze geschapen (indianen, draken/prinsen/jonkvrouwen etc). Dan is een stok geen stok, maar een pijl en boog. In het najaar zijn we bezig met het planten van bolletjes in de grond, zaaien we in het voorjaar zaden van o.a. de pompoen, geven de planten water als het warm is en oogsten we in het najaar.

5.2.2. Zorgen voor afwisseling door aanbod van rustige en meer actieve activiteiten, voor gevarieerd spel materiaal waardoor kinderen spelenderwijs de grenzen van hun eigen 'kunnen en kennen' ontdekken, ervaren, verleggen en daarvan leren

Op de BSO spelen kinderen in een soort gestructureerd vrij spel. Heel leerzaam en vol variatie. Zowel binnen als buiten kunnen kinderen kiezen of ze rustig of meer actief willen spelen. Binnen hebben we bijvoorbeeld een rustige lees-/zithoek en een knutselhoek. De kinderen weten dat ze daar niet druk mogen spelen. 'Drukker' spelen doen we in de andere ruimte, rennen doen we buiten, Binnen variëren we regelmatig in knutselmateriaal (knutselen met ijslollystokjes, borduren, viltten met wol, kleien etc), waardoor vaardigheden en creativiteit uitgedaagd worden. Buiten in een natuurlijke tuin komen kinderen vanzelf in aanraking met de grenzen van hun eigen 'kunnen en kennen'.

5.2.3. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van motoriek, kinderen aanmoedigen motorische vaardigheden te vergroten

In onze tuin kunnen de kinderen naar wens spelen, voetballen, klimmen, tillen, bouwen, graven, met water spelen en leren. Binnen kunnen ze dansen en 'vechten'. Tevens gaan wij op de langere dagen (woensdag, vrijdag en in de vakantie) regelmatig op pad met de kinderen. De speeltuinen, park de Blauwe Bergen, dierentuin Ouweland en het bos. Daarnaast zorgen de kinderen met ons voor de aanwezige dieren. Spitten ze naar wormen, vangen vliegen voor de anolissen e.d. Zo worden ze met een reeel doel te bewegen aangezet, niet met een 'moeten'.

5.2.4. Stimuleren spraak- en taalontwikkeling door duidelijk en correct spreken, zinnen zonodig herhalen i.p.v. verbeteren, anderstalige kinderen in het Nederlands aanspreken, activiteiten verbaal begeleiden en gebruik maken van verhalen, liedjes en rijmpjes

In onze benadering van de kinderen gebruiken wij positief taalgebruik, waarbij we de kinderen stimuleren te verwoorden wat ze beleven/willen zeggen. Indien dit niet gaat, nemen we de tijd en aandacht om hier eerste stappen in te zetten. We nemen ieder kind serieus in zijn uitingen, hoe deze ook in eerste instantie geuit worden. We verwoorden voor de kinderen altijd wat we doen en waarom, zodat ze ons kunnen volgen en zij zich hoorbaar kunnen maken indien ze andere plannen hebben.

5.2.5. Stimuleren verstandelijke ontwikkeling door aanbieden van gevarieerd spel materiaal, reële eisen stellen afgestemd op leeftijd en belangstelling van kinderen

Onze Bso kent een breed aanbod van spelletjes en knutselmateriaal toegepast op de leeftijdscategorie. We proberen elke dag een knutselactiviteit voor te bereiden of nieuw, onbekend materiaal aan te bieden. We stellen geen eisen aan het materiaal kinderen maken en vragen vanuit werkelijke belangstelling naar datgene het kind gemaakt heeft. Daarnaast hebben we een aantal coöperatieve spelen waarbij samenspelen van belang is en niet winnen.

5.2.6. Stimuleren van creatief denken, kinderen aanmoedigen nieuwe dingen uit te proberen, initiatieven te nemen

Ons team is innovatief en altijd bezig met leuke activiteiten. We koken met de kinderen, knutselen naar aanleiding naar wat er buiten te beleven is. Voorbeeld: We maken met de kinderen bootjes van schors, takjes en katoen. De bootjes worden buiten op een waterbaan getest op 'waterproof'. Zijn de bootjes te zwaar, kantelde ze, waarom blijven ze drijven?

5.2.7. Rekening houden met specifieke behoeften en interesses van kinderen, elk kind accepteren zoals het is, elk kind eigen ontwikkeling in eigen tempo gunnen

Onze activiteiten zijn, in de regel, niet verplicht. Behalve uitstapjes die we met z'n allen ondernemen, zijn de activiteiten vrij voor deelname. We stimuleren kinderen mee te doen of er hun eigen draai aan te geven. Zo ontstaat er een spel/activiteit die vaak veel variëteit kent. Daarnaast hebben we in flora en fauna in de tuin veel taken, zodat de kinderen vaak meedraaien in wat wij doen buiten en binnen

5.2.8. Kinderen helpen zelfvertrouwen te ontwikkelen door te stimuleren, waarderen en complimenteren

Ieder kind is in onze ogen uniek. We ervaren dat begrip voor elkaar in het team een gelijkwaardig benadering van de kinderen creëert. Door het zien van de sterke punten van de kinderen geven we ze een gevoel van veiligheid en

eigenwaarde. *We ervaren dat als deze waarde gelinkt is aan de natuur, deze vaak innerlijke sterkte met zich meebrengt. De natuur liegt nooit. Wat geeft er meer vertrouwen dan te zien dat je eigen gezaaide aardbeienplantje met de nodige zorg en water, lekkere aardbeien geeft.*

5.2.9. Kind ruimte geven om eigen identiteit te ontwikkelen

Als kinderen iets van zichzelf laten zien, gaan we daar op in. Niet door overdreven complimenteus te zijn, maar werkelijke interesse te tonen. Daarnaast kijken we naar de mogelijkheden van ieder kind en kunnen zo gericht activiteiten aanbieden.

In de winter krijgen de kinderen een fascinatie voor donker. Ze willen graag in een donkere kamer spelen, met zaklampjes of verstopperkje doen. Hierin krijgen ze van ons de ruimte, als de deur maar open laten naar de centrale ruimte.

Ze komen op een leeftijd dat fysieke grenzen bij elkaar aftasten interessant wordt, ze krijgen daarvoor, onder toezicht, de ruimte op het wollen kleed, om te stoeien en te turnen.

5.2.10. Kinderen leren zelf conflicten oplossen en assertief te zijn

We faciliteren bij ruzies met bewuste aandacht. Wat gebeurt er? Wat willen jullie, Hoe lossen we dit op? Het is ook goed om te weten wat je niet wilt of niet leuk vindt en dit te uiten in een veilige omgeving. Wederzijds begrip voor elkaars intentie maakt ook veiligheid. Zolang wij als leiding niet afkeuren, is er bij de kinderen ruimte om elkaar te ontmoeten.

Tevens zien we assertiviteit en zelf agressiviteit als signaalgevers voor waar we ons, als leiding of BSO, moeten ontwikkelen.

5.2.11. Kinderen in de bso aanmoedigen kinderen nieuwe interesses en hobby's te ontwikkelen

We ervaren dat kinderen in de vrijheid die ze op de BSO krijgen hun eigen nieuwsgierigheid kunnen uiten en elke keer weer iets nieuws ontdekken. Daarnaast zijn onze (thema) activiteiten vaak weer aanleiding tot nieuwe speel-fantasiemogelijkheden.

Een meisje zei: 'De BSO is zo leuk, omdat ze zomers zo fijn naar buiten kunnen'. Een ander meisje zei: 'Het voorlezen op de Bso is leuk, dan kan ik altijd even dicht tegen de leidster aan zitten'. Een jongen zei: 'De Bso is leuk, omdat we in het donker buiten mogen spelen en omdat er water buiten is.

5.2.12. Praten met kinderen en uitleggen als ze grenzen overschrijden

*We leggen vooral de nadruk op wat de kinderen **wel** mogen. We proberen zo min mogelijk te verbieden, maar juist te verwoorden wat ze wel mogen en waarom dit gewenst is.*

Als de kinderen duidelijk agressief of juist passief grenzen overschrijden geven we ze in het kantoortje de mogelijkheid om bij te komen en hun eigenlijke wensen duidelijk te maken.

5.2.13. Aandacht voor evenwicht tussen groepsactiviteiten en individuele activiteiten

Kinderen op de BSO zijn in de leeftijd dat ze goed kunnen bepalen wat ze zelf willen doen. Allereerst nemen ze zelf initiatief tot spelen. Daarnaast hebben wij als natuur BSO veel activiteiten waar de kinderen samen met de leiding bouwen, verzorgen en planten. De kinderen leren in de natuur iets reëls te doen en zien ze resultaat, bijvoorbeeld in een boomhut, vijver of volgroeide pompoen.

5.2.14. Aandacht voor lichamelijke veranderingen en ontwikkeling van seksualiteit

In deze leeftijd kunnen kinderen nieuwsgierig zijn naar hun eigen en elkaar lichaam, dat zich uit in doktertje spelen, of blootspelletjes. We accepteren hierbij de spelletjes als de onderbroeken maar aanblijven. Bij extreme vormen gaan we met ze praten en verleiden ze tot ander spel.

Bij een jongen met veel agressie in zijn lijf waar hij geen vorm aan kon geven, hebben we worstelwedstrijdjes georganiseerd. Waarbij ze steeds in tweetallen met elkaar worstelden en wij de scheidsrechters waren.

Enerverend en een uiting onder toezicht.

5.2.15. Stimuleren gezond en veilig gedrag bij kinderen, rekening houdend met hun leeftijd en ontwikkelingsniveau

Als leiding lopen/handelen wij tijdens werktijden in alle ruimtes van de BSO. Kinderen kunnen met ons meedoen of bepalen zelf te spelen. De natuur biedt uitdaging genoeg. Laatst kregen we snoeihout van de wilgen geleverd, waarmee kinderen hutten hebben gebouwd, zijn gaan tillen en slepen etc. De leiding is hierbij meewerkend een aawezig.

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

5.3. Sociale competenties op De Kameleon

Onze kwaliteit is het creëren van een goede sfeer waarin kinderen zich bewust worden van zichzelf in groepsverband, alsmede de groep van 't individu. Door het goede in de kinderen en onszelf te waarderen, creëren we een sfeer waarin we met plezier kunnen spelen en (van elkaar) te leren. We ervaren dat als er begrip voor elkaar is en er rust in de groep heerst, gelijkwaardigheid een natuurlijk gegeven is.

De speerpunten van BSO De Kameleon op het gebied van ontwikkeling van sociale competenties zijn:

- ❖ De ander werkelijk zien maakt samenwerken leuk.
- ❖ Gezien worden in je kwaliteiten maakt je bewust van wie je in wezen bent.
- ❖ Activiteiten in de natuur, met planten of dieren, dragen bij tot een gevoel van identiteit alsook sociale sterkte.

5.3.1. Stimuleren van positieve groeps sfeer, kinderen aanmoedigen dingen samen te doen en te delen

We richten met veel aandacht verschillende speelgebieden in, waar kinderen naast en/ook met elkaar kunnen spelen en rusten. Als leiding initiëren we 'grotere' activiteiten voor meerdere kinderen met een gezamenlijk doel. In het coöperatieve spelen leren kinderen samenwerken om een doel te bereiken.

Als kinderen ons vragen om bijvoorbeeld een vliegtuigje te vouwen, leren we de kinderen eerst te kijken welke van de aanwezige kinderen dit kan en wil voordoen.

5.3.2. Aanbieden van groepsactiviteiten met aandacht voor evenwicht groepsactiviteiten - individuele activiteiten

Kinderen op de Bso zijn in de leeftijd dat ze goed kunnen bepalen wat ze zelf of samen willen doen. Allereerst nemen ze zelf initiatief tot spelen. Daarnaast hebben wij als natuur-Bso veel activiteiten waar de kinderen samen met de leiding bouwen, verzorgen en planten. Zo bouwden we deze zomer een boomhut en graafden we een vijver. Door het ontbreken van een computer of Wii zijn de kinderen hier altijd met iets reëls bezig, waardoor kinderen elkaar inspireren.

5.3.3. Kinderen geven-en-nemen leren, leren conflicten op te lossen

In hun sterke punten kunnen kinderen/wijzelf leren te geven en te nemen.

Bij conflicten gaan we uit van een win/win situatie, waarbij de leiding met bewuste aandacht samen met de kinderen naar de oorzaak kijkt. 'Wat maakte je boos?' 'wat is er precies aan de hand?' 'dader'-'slachtoffer' zijn in onze ogen gelijk.

Als kinderen met zichzelf in conflict zijn, creëren we mogelijkheden om ze buiten de groep weer in zichzelf tot rust te brengen, al dan niet met een veilige mogelijkheid tot zich uitleven.

5.3.4. Kinderen leren zich in te leven in de ander, begrip te hebben voor de ander

Door bijvoorbeeld bij conflicten en onenigheid met de kinderen te praten, proberen we de kinderen de goede of ware kanten van beide kinderen te laten zien. Tevens verwoorden we voor het kind wat je ziet. Als ze elkaars intentie zien is het vaak goed.

Bij een conflict tussen twee kinderen over een boek over dino's bleek dat het ene kind dacht dat de ander het boek wilde afpakken. Het andere kind dacht dat de eerste het boek voor zichzelf wilde hebben. Wat bleek? Ze wilde in hetzelfde boek lezen en bleken dezelfde interesse te hebben. Samen lezen was in hun ogen ook leuker.

5.3.5. Kinderen leren dat iedereen anders is en dat iedereen gelijkwaardig is

In onze ogen is ieder kind gelijk en uniek. Onze taak is de kinderen te laten ervaren dat ze welkom zijn bij ons. Zo hebben wij ook, als leiding onderling, groot respect voor elkaar en onze verschillen. We zien dat alle kwaliteiten van ieder nodig zijn. We spreken elkaar ook aan op momenten dat we zien dat een ander zich niet goed voelt of te druk bezig is. We ervaren dat als er begrip voor elkaar is en er rust in de groep heerst, gelijkwaardigheid een natuurlijk gegeven is.

5.3.6. Stimuleren andere culturen te verkennen (boeken, spelletjes, gerechten, feesten)

We laten zien dat we open staan voor andere culturen, gewoonten. We vinden dat elke cultuur een aanvulling is op onze cultuur. In de boekenkast staan boeken over andere culturen. We hebben dieren uit anderen landen. Tevens openen we de ogen van kinderen voor wat anders is, in de natuur. We hebben aparte planten, nieuwe kruiden etc. Het hoeft nog niet eens een andere cultuur te zijn, als het maar anders is, dan opent een kind zich steeds verder.

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

5.3.7. Belonen van gewenst gedrag, corrigeren van ongewenst gedrag; ongewenst gedrag alleen bestraffen als corrigeren niet helpt

Wij werken met het menselijke aspect van aandacht en interesse. Elke keer weer kijken we naar de reden achter het gedrag van het kind. Werkelijk straffen en belonen doen we niet.

5.3.8. BSO-kinderen aanmoedigen actief te worden in kinderparticipatie en kinderactiviteiten

Kinderen krijgen waar mogelijk de ruimte om te participeren. Ze bedenken zelf de namen voor onze dieren, geven in de wensboom aan wat ze wensen voor zichzelf en de BSO, zijn in staat zelf alle knutselmaterialen, spelletjes, verkleedkleden te pakken. De leiding gaat bij initiatief van de kinderen serieus in op het gewenste, als bijvoorbeeld, wens voor de speeltuin, park etc. en alles wat ze mee willen nemen. Daarnaast houden we kindvergaderingen als de groep stroef loopt en krijgen de kinderen geld te besteden om als groep te beslissen wat ze bijvoorbeeld voor de zomervakantie gaan kopen.

5.3.9. Kinderen ruimte geven om eigen identiteit te ontwikkelen

Als kinderen iets van zichzelf laten zien, gaan wij daar op in. Niet door overdreven complimenteuzen te zijn, maar werkelijke interesse te tonen. Daarnaast kijken wij naar de mogelijkheden van ieder kind en kunnen zo gericht activiteiten aanbieden.

Zo zei laatst een van de kinderen "ik vind het zo leuk om te hameren, omdat jullie zien dat ik dat alleen kan. Andere kinderen mogen dat nog niet, ik wel".

5.4. Socialisatie en overdragen van waarden en normen op De Kameleon

Het allerbelangrijkste op het gebied van socialisatie voor De Kameleon is:

- ❖ **Door** zelf sociaal te zijn, zijn wij het voorbeeld
- ❖ Liefdevol, met begrip, en bewust omgaan met conflicten tussen kinderen of bij pesten. **Gedrag is een pointer voor wat kinderen werkelijk willen zeggen.**

5.4.1. Als groepsleiding bewust omgaan met eigen waarden en normen

Op onze eigen waarden en normen zelf bedacht zijn. Als je het idee hebt dat je zelf niet verantwoordelijk bent voor je waarden en normen, dat je ze van iemand anders hebt, die dat blijkbaar beter weet dan jij, dan geeft dat vaak het verlangen om die waarden en normen ook aan anderen op te dringen. b.v. Een kind staat op tafel. Je kunt nu benauwd reageren dat hij onmiddellijk eraf moet komen (eigen normen), maar je kan ook contact proberen te maken met de reden waarom het kind op de tafel is geklommen (andermans normen). 'Waarom klim je op de tafel?' 'Vind ik leuk'. Vervolgens kun je het verbieden met het vertellen van de echte reden (hygiëne/veiligheid), of iets anders aanbieden waar je wel op mag staan.

5.4.2. Bewust omgaan met invloed van voorbeeldgedrag op kinderen en geringe invloed van mondelinge overdracht van waarden en normen

Puur mondelinge overdracht bestaat niet, omdat in elke zin die uitgesproken is, er ook gevoelens of emoties meeklinken, die het kind onbewust oppikt, en er dan in mee gaat, of er juist feilloos tegenin gaat. Kinderen gaan mee met de sfeer die een persoon met zich meedraagt, de uitstraling. Wij zijn er alert op dat wij dus zelf een ontspannen, communicatieve, innerlijke sfeer uitstralen. 'So we walk our talk'. Bijv. op een rustige manier zeggen 'stop alsjeblief met schreeuwen', in plaats van dat ook te schreeuwen! Of b.v. Als je tegen een kind zegt dat hij niet op de planten moet gaan staan, is het wel zo eerlijk als je zelf wel gevoel hebt voor de kwetsbaarheid of schoonheid van planten.

5.4.3. Respecteren van anderen, hun mening en hun bezit, vermijden van vooroordelen

Als kinderen ons, of anderen, of hun bezit niet respecteren kunnen we dat best wel respecteren! Wat is respect waard als mensen die ons niet respecteren, ook gelijk ons respect verliezen! Het is net als met geduld; geduld duurt per definitie langer dan je wilt, anders heet het geen geduld. Dus respect hebben voor anderen is heus niet zo gemakkelijk. Respect kun je misschien zien als de ander het beste gunnen, ook als die dat jou, of iets dat je lief is (...), niet gunt.

Bijvoorbeeld: Als een kind uitgescholden word voor 'baby', dan gaan we het daar over praten met de betrokkenen.

We praten er over om de onbewuste motieven boven water te krijgen, en wat ze nou de ander eigenlijk duidelijk probeerden te maken. Bijv. 'Ze moet altijd huilen!' en dan kun je zeggen dat ze pijn heeft of verdrietig is, en dan

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

wil je lichaam nou eenmaal huilen, net als een rivier, die wil ook gewoon lekker stromen.' Blijft een kind de ander baby noemen, dan praten we er met dat kind over. "Ben je zelf wel eens uitgescholden, door wie en hoe vond je dat?" en spreken af het niet meer te doen.

5.4.4. Respecteren van alles wat leeft

Respect voor leven begint met respect voor jezelf. Maar wat is dat? Respect voor jezelf? Het is het gevoel dat je wie je wezenlijk bent, dat dat wezenlijk goed is, dat je je prettig voelt diep binnenin met jezelf. Dan kun je ook de ander respecteren zoals hij/zij is, doet, praat, speelt.

Bijvoorbeeld: Lacht een kind een ander uit, omdat hij/zij een stom huis getekend heeft. Zeggen wij: "iedereen mag dat op zijn manier doen" en "we hoeven niet alles van elkaar mooi te vinden".

Omgaan met planten en dieren krijgt dagelijks veel aandacht tijdens de verzorging van de dieren en planten, omdat we een natuur-BSO zijn. We genieten samen van wat de dieren doen, hoe leuk en mooi ze zijn.

5.4.5. Niet accepteren van gewelddadig of agressief gedrag

Gewelddadig of agressief gedrag (van kinderen) roept vaak nogal wat agressie op, waarmee de foute ander vaak zo hard mogelijk wordt aangepakt, teneinde zijn agressie te stoppen. Een vredesoorlog. Een oorlog om een einde te maken aan een oorlog. Een kind een klap geven en zeggen dat hij op moet houden andere kinderen te slaan. Als er agressie ontstaat tussen kinderen, stoppen we de agressie maar gaan we in op de oorzaak erachter. Je gaat dus het gesprek aan met het kind. Waarom werd je boos? Wat is er eigenlijk aan de hand? Hoe lossen we dit op? En wat kun je doen als je weer boos wordt?

Als dat niet helpt (het kind wil gewoon alleen maar iets persé kapot maken en heeft geen idee waarom) kun je het kind een kans geven om het goed te maken. Excuses aanbieden als iets kapot gemaakt is of een tekening laten maken.

5.4.6. Niet accepteren van pesten

Ook het gepest worden mag niet worden geaccepteerd. Slachtoffers moeten even 'hard' worden aangepakt als de daders, anders druk je ze alleen maar meer in de slachtofferrol. Of daders moeten even 'zacht' worden aangepakt als de slachtoffers anders druk je ze alleen maar meer in de daderrol, iets wat je juist niet wil. Elk mens heeft een dader en slachtofferkant in zich. Gevoeligheid neigt naar slachtofferschap, kracht neigt naar daderschap. Bijv. : door de pester en de gepeste met elkaar in gesprek te laten gaan, en wij laten dan bewust de goede of mooie kanten van beide kinderen zien aan de ander. Je verwoordt voor het kind wat je ziet. Bij ernstige gevallen nemen we contact op met de ouders.

5.4.7. Niet accepteren van liegen

Als een kind liegt wil hij daarmee meestal straf voorkomen. Het kind kan angst ergens voor hebben, we kunnen het dan beter daar over hebben, door eerlijke vragen te stellen en eerlijkheid te belonen. Voorbeeld: Heb je een extra koekje genomen? Misschien had je heel veel honger? Dat kan ik me voorstellen. Je had ook kunnen zeggen dat je nog honger had, dan hadden we een boterham kunnen pakken.

5.4.8. Niet accepteren dat kinderen elkaar onderling zwart maken

Het is goed om de aandacht te richten op elkaars krachten, op elkaars goede kwaliteiten bv. 'Zo, Alvin vindt jou zo druk, je hebt heel veel energie. Net als superman! Misschien kun je even buiten gaan rennen?'

5.4.9. Aandacht en respect voor de gelijkwaardigheid van ieder kind ongeacht leeftijd, kleur, religie, geslacht etc.

Elk mens is evenveel waard, omdat we gemaakt zijn van hetzelfde materiaal.

Voor jonge kinderen bestaan deze verschillen niet eens. Dit soort onderscheid hebben volwassenen bedacht. Dus we prijzen bewust kwaliteiten in andere culturen, in onbekende mensen.

5.4.10. Duidelijk zijn over 'onze manieren' maar wel flexibel met regels omgaan

Als de sfeer te serieus wordt, er niet meer gelachen mag worden, worden de regels te star.

We hebben het met de kinderen over regels als ze daarnaar vragen. We hebben niet zomaar regels, ze zijn er om de veiligheid te waarborgen en om een goede sfeer te kunnen handhaven.

We kijken wel eens af van een regel, als de groepsamenstelling dat toelaat, maar zeggen er wel bij dat het voor deze keer zo mag, bijv. in de vakantie.

5.4.11. Stimuleren van onderlinge solidariteit, kinderen aanmoedigen elkaar te helpen

Soms als een kind ons vraagt of we een vliegtuigje of zo willen maken, vragen we of hij dat even wil vragen aan Pieter, want die kan dat goed. Dan voelt Pieter zich gevleid en het kind wordt geholpen. Ook hier kan je weer het goede voorbeeld geven door zelf ook anderen belangeloos te helpen. We betrekken kinderen bijv. ook bij het rondleiden van nieuwe kinderen.

5.4.12. Kinderen leren open te staan voor en respect te hebben voor gewoonten en rituelen van andere (sub)culturen, kinderen stimuleren om gewoonten uit andere culturen te verkennen d.m.v. boeken, liedjes, spelletjes, gerechten en feesten e.d.

Kinderen zijn open. Hen hoeft niet geleerd te worden open te staan voor andere gewoonten e.d. Ze zijn pas net een paar jaar op aarde! Het zijn o.a. hun ouders die allerlei angsten hebben voor andere mensen. De kinderen doen dat na. Wij laten zelf zien dat we open staan voor anderen. We vinden dat elke cultuur aanvullingen heeft voor onze cultuur. Als een kind negatieve dingen zegt over anderen, kun je vragen: Heb je dat zelf gezien? Weet je dat zeker? Waarom zeg je dat?

Op onze beurt benadrukken we dan juist de leuke en goede dingen van een andere cultuur. Bijv. bij feesten laten we ouders hapjes maken of verkleeden volgens hun cultuur.

5.4.13. Kinderen leren mensen met lichamelijke of verstandelijke beperkingen te respecteren

Als ik liefdevol omga met kinderen met een handicap doen de kinderen dat ook.

Bijv. 'Hij loopt raar want hij heeft maar 1 been'. Dat klopt maar hij heeft een ziekte, daarom doet hij zo.

5.4.14. Respecteren ieders normen en waarden t.a.v. seksualiteit, bewaken van grenzen van alle betrokkenen op dit gebied (groepsleiding en gastouders, ouders, de omgeving)

Als het onderwerp ter sprake komt vragen we aan de kinderen wat zij er van vinden en benadrukken dan het respect voor iedereen, ook als je homo bent of 2 papa's hebt of ouders die niet samen wonen, dat kan allemaal, iedereen mag daar zelf keuzes in maken.

5.4.15. Ontspannen omgaan met blootspelletjes, doktertje spelen e.d. bij jonge kinderen, toezicht houden, ingrijpen als het extreme vormen aanneemt en als kinderen grenzen overschrijden

Ook ontspannen omgaan met schuttingtaal, want kinderen zeggen maar wat, voor hen is het alleen leuk als het beladen is voor volwassenen. Verbied maar eens het woord 'Boeli-boeli', waarschijnlijk zullen ze de hele dag dit verboden woord gebruiken!

In deze leeftijd kunnen kinderen nieuwsgierig zijn naar hun eigen en elkaars lichaam, dat zich kan uiten in blootspelletjes of doktertje spelen. Mocht dit voorkomen zullen wij erop letten dat alle betrokkenen het zelf willen en dat het veilig is wat er gebeurt. Neemt het extreme vormen aan, dan gaan we met ze praten en ze verleiden tot ander spel. Regel is dat ze onderbroek aan moeten laten.

5.4.16. Voorlichtingsmateriaal, boeken en een luisterend oor bieden rondom seksualiteit bij BSO-kinderen

Op de Kameleon hebben wij dieren, en die dieren krijgen jonkies. Waar komen die jonkies vandaan. Hoe paren ze eigenlijk? Mochten kinderen die vragen hebben, dan vertellen we het ze en kunnen ze het zelf zien bij de dieren. Op de groep is er ook een boek over hoe het menselijke lichaam werkt en wanneer mensen kinderen krijgen

5.4.17. Kinderen leren wanneer ze grenzen overschrijden

Zelf, als voorbeeld zijnde, goed weten wat je wilt, en ook zeggen dat je iets niet leuk vindt, dan leren kinderen dat ook! Daarom is kinderen altijd hun zin geven niet goed, zij leren dan ook niet om nee te zeggen!

Als je niet weet wat je wel wil, moet je er achter komen waar je echt blij van wordt, of leren genieten van dingen of muziek die je echt mooi vind. Ontspannen.

We kiezen voor een positieve benadering en verwoorden wat we zien. Het kind kan dan zelf aangeven waarom het dat doet en andere oplossing bedenken.

5.4.18. Bij overtreden van regels het gedrag afkeuren, niet het kind

We leggen vooral de nadruk op hoe we het wel willen hebben. (Vaak zie je dat kinderen de afkeuringen van volwassenen opsparen en dat zelf later ook weer gebruiken voor hun eigen egovoordeel. Hoe harder de boefjes worden aangepakt, des te harder gaan zij ook weer hun slachtoffers aanpakken). We proberen zo min mogelijk te

auteur	portefeuillehouder	autorisatie dir	geldig m.i.v.	versie nr.
groepsleiding	a.vermeulen	o.bakker	26-08-2010	2

verbieden, maar te zeggen wat ze wel mogen. We proberen het woordje 'niet' te vermijden en een alternatief te bieden voor het foute gedrag of door ze af te leiden.

5.4.19. Uitleg geven bij de dingen die je doet

Dit is heel goed als jezelf dingen voelt of denkt die de omgeving niet weet. En hoe kom je er achter of je omgeving dat weet? Dan vragen we: 'Heb jij dat ook wel eens?' of je geeft uitleg bij de dingen die je doet: 'Nu geef ik het konijn stro', dat vind hij lekker om op te liggen en er een beetje aan te knabbelen. We vinden het belangrijk dat je dingen bewust doet, met aandacht.

5.4.20. Kinderen leren om ruzies uit te praten

Laten we eerst zelf leren om ruzies uit te praten en dat dan te laten zien! Dat je bijv. 'sorry' kan zeggen, waar de kinderen bij zijn. Goed voorbeeld doet goed volgen.

We faciliteren bij ruzies (ze hebben ook recht op hun eigen ruzies), we laten de beide partijen spreken, met onze bewuste aandacht erbij. 'Wat is er gebeurd, wat willen jullie? Hoe lossen we dat op?' Meestal hoeven we dan weinig te zeggen.

5.4.21. Gewenst gedrag belonen, ongewenst gedrag corrigeren; alleen straffen als corrigeren niet helpt

Wij willen graag het menselijke aspect meer aandacht geven: wezenlijke interesse, even echte aandacht geven. Vertrouwen geven. We laten het kind voelen dat we het kind mogen. Als leiding zeggen we ook wel eens sorry tegen een collega, ouder of kind.